

впливає на фізіологію сої як у вегетативній, так і в репродуктивній фазах, що призводить до зниження врожайності. Крім того, підвищення температури викликає збільшення випаровування, що збільшує потребу у воді та, зрештою, спричиняє нестачу води. Таким чином, більше сільськогосподарських угідь буде піддано ситуації нестачі води в результаті екстремальних спекотних явищ

Потенціал посівних площ сої в Україні становить понад 1,5 млн.га, що забезпечить валовий збір більше 3 млн. т зерна. Це сприятиме забезпеченню сівозмін біологічним азотом, тваринництво отримає повноцінні корми, апереробна галузь–якісний білок. Щоб мати постійний запас цієї важливої культури потрібно вводити державне замовлення на вирощування сої та й інших культур.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Bondarenko V., Havrylianchik R., Ovcharuk O., Pansyureva N.,Krusheknyckiy V., Tkach O. andNiemiec M. Featuresofthesoybeanphotosyntheticproductivityindicatorsformationdependingonthefoliarnutrition. *Ecology, EnvironmentandConservation*. Vol. 28. Issue 2022. P. 20-26. DOI:10.53550/EEC.2022.v28i04s.004.

2.Овчарук О. Агроекологічна роль сівозміни в умовах України та країнЄС // Овчарук Олег, Гуцол Тарас, AndrzejSamborski, MarcinNiemiec. Сучасний рух науки: тези доп. V міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 7-8 лютого 2019 р. Дніпро, 2019. 511-516 с..

3.Ovcharuk, O.V., & Ovcharuk, V.I. (2019). *Metodyanalizu v ahronomiitaahroekolohii: navchalnyiyposibnyk*. Kam'ianets-Podilskyi: TNEU, PDATU, TsNTU[InUkrainian].

4. Komorowska, M., Niemiec, M., Sikora, J., Suder, M., Gródek-Szostak, Z., Atilgan, A., &Duda, J. (2024). Strategies for managing corn crop residue in the context of greenhouse gas emissions. *Environmental Science and Pollution Research*, 1-17.

УДК 631.524.81+633.854.77:632.51(477.51./52)

Олійник С. В., здобувач вищої освіти*
Державний біотехнологічний університет
e-mail: redforestv.com@gmail.com

ШКОДА СЕГЕТАЛЬНИХ БУР'ЯНІВ ПРИ ВИРОЩУВАННІ СОНЯШНИКУ

Значною проблемою для агровиробництва залишається наявність бур'янів, які є невід'ємною складовою агроценозів. Бур'яни виступають одним із головних чинників, що знижують врожайність сільськогосподарських культур у всьому світі. Їх конкуренція з основними культурами за ресурси, такі як волога, світло та поживні речовини, призводить до значного зниження продуктивності посівів.

Дослідження проводилися у 2024 році в межах наукової співпраці між

*Науковий керівник – Шевченко М. В., д-р с.-г. наук, професор

Державним біотехнологічним університетом та фермерським господарством «Зорі Дергачівщини». Повторність у досліді триразова. Площа посівної ділянки – 30 м², облікової – 10 м².

Схема досліджу: 1) Без бур'янів і гербіциду (контроль); 2) без бур'янів (15 днів); 3) без бур'янів (30 днів); 4) без бур'янів (45 днів); 5) без прополки (15 днів); 6) без прополки (30 днів); 7) без прополки (45 днів); 8) без прополки і гербіциду (контроль).

Дані дослідження свідчать про те, що тривалість конкурентних відносин між соняшником і бур'янами суттєво впливає на урожайність культури.

Контрольний варіант демонструє найвищу урожайність серед усіх досліджених варіантів 2,88 т/га. Видалення бур'янів лише протягом перших 15 днів дає обмежений ефект (1,69 т/га), оскільки подальша конкуренція бур'янів значно знижує доступ рослин до необхідних ресурсів, що негативно впливає на урожайність. Відсутність конкуренції в перші 30 днів сприяє формуванню потужного листового апарату та накопиченню достатньої кількості поживних речовин, що позитивно впливає на урожайність (2,42 т/га).

Видалення бур'янів протягом перших 45 днів практично дорівнює контрольному варіанту за рівнем урожайності (2,50 т/га). Це вказує на те, що перші 45 днів є критичним періодом для забезпечення рослин соняшника необхідними ресурсами.

Наявність бур'янів протягом перших 15 днів незначно знижує урожайність, оскільки після їх видалення рослини мають достатньо часу для відновлення (2,38 т/га).

Постійна присутність бур'янів протягом усього вегетаційного періоду має найбільш негативний вплив. Це призводить до різкого зниження урожайності (1,20 т/га).

Отже, 30–45 днів після сходів є критичними для формування урожайності. Забезпечення чистоти посівів у цей період дозволяє отримати високі показники врожаю, майже на рівні контрольного варіанту.

УДК 631.95:632.95+633.16

Панченко Т. П., канд. с.-г. наук, старш. наук. співроб.

Черв'якова Л. М., Цуркан О. В., кандидати с.-г. наук

Інститут захисту рослин НААН

e-mail: lac_ipp@ukr.net

ЕКОТОКСИКОЛОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ ФУНГЦИДІВ В АГРОЦЕНОЗІ ЯЧМЕНЮ

Ячмінь – одна з цінних стратегічних культур продовольчого та фуражного значення. Загальна посівна площа ячменю в Україні становить 1,4 млн. га, з них озимого – 0,57 млн. га і ярого – 0,84 млн. га (станом на 2024р.) [1]. Наразі недотримання технологій вирощування та зміна кліматичних умов призводять до погіршення фітосанітарного стану: змінюється структура комплексу